

Grønt og gentænkt i kulturhovedstaden

DANSKE PARKDAGE. Med 'rethink' som rettesnor og en ny form belyste konferencen natur, klatretræer i valgkampen, spontan motion, skov ved domkirken og et opslugende springvand

Af Tilde Tvedt

Et voluminøst hvidt cirkustelt tronedede i Botanisk Have i Aarhus 6.-8. september. Her sad de cirka 200 deltagere i Danske Parkdage i ly for den vedholdende regn der lagde sig som et dyngvådt tæppe over byen. Ambitionen var folkemødestil med relativt få oplæg, men god tid til paneldiskussioner og dialog med og blandt deltagerne - og delvist åbent for borgerne. To eftermiddage rykkede arrangementet ud i byen til fods, på cykel eller i kano til temature om Aarhus-projekter.

Overskriften Rethink spillede videre på den europæiske kulturhovedstads slogan 'Let's rethink' der handler om at lade alternative løsninger spire og gro. De overordnede temaer var det grønnes rolle i byudviklingen, realisering af visioner og den sunde by. Park- og Naturforvalterne arrangerede sammen med Aarhus Kommune og Naturhistorisk Museum.

Hvad skal vi med natur

Temaet om byudvikling tog afsæt i oplægget 'Hvad skal vi

med naturen i byen' af museumsinspektør Morten D.D. Hansen fra Naturhistorisk Museum i Aarhus. Han sammenlignede Universitetsparken og godsbanearialet - to grønne arealer i Aarhus midtby.

Grundlæggende er Universitetsparken græs, buske, træer og en sø. Her er ikke sjældne arter. Døde grene fjernes straks og levner ikke muligheder for de organismer der er knyttet til dødt ved. På godsbanearialet har naturen indfundet sig fordi arealet ikke længere er i funktion. Her er ifølge Morten D.D. Hansen 'stinkende mange' insekter og i det hele taget en flora og fauna der er unik for byen. En guidet tur på 1,5 time bringer måske kun deltagerne 200 meter fordi der er så meget at se.

Det er ikke ensbetydende med at Universitetsparken skal omdannes til vildnis. Men måske kunne naturen få nogle hjørner her også, foreslog Morten D.D. Hansen, både for naturens egen skyld og for at øge oplevelsesværdien. „De fleste er jo glade for naturoplevelser. Man hører sjældent nogen sige: Jeg så en fugl, nej,

hvor var det træls,“ pointerede han.

En tilhører spurgte til målestokken for god natur, og Morten D.D. Hansen forklarede at det bl.a. handler om alder. Godsbanen er kun 100 år og har ikke samme naturkvalitet som de dele af Amager Fælled i København der har være urørte betydeligt længere. På opfordring gav han også tre forslag til at gøre noget for naturen uden at det ændrer de grønne områders funktionalitet. Han pegede på blomster i vejrabatter, fokus på hjemmehørende arter og bevarelse af gamle træer. Her er f.eks. London langt mere på banen end danske byer.

I det følgende 'open space' pegede Bente Lykke, chef for Bolig- og Projektudvikling i Aarhus, på at folk nu vil bo i midtbyen og forventer at de kan fiske i havnen og dyrke gulerødder, aktiviteter der tidligere hørte til i andre omgivelser. Det stiller store krav til byudviklingen.

Direktør Henrik Lehmann Andersen fra Nordea-fonden, der støtter byudviklingsprojekter, konstaterede at det samti-

dig kan knibe lidt med viden om naturen og dens processer. En død due i et boligområde fik f.eks. de lokale beboere til bekymret at ringe til dyreinterntet. Han efterlyste et mindre romantisk syn på naturen som en vigtig forudsætning for bynatures eksistens.

At realisere visionerne

Diskussionen om bynatur fortsatte i temaet om realisering af grønne visioner. Hvilke faktorer er afgørende for at skabe og sikre den ønskede kvalitet, blev det spurgt i programmet? En biolog, en embedsmand og en politiker gav hver deres bud.

Lars Brønnum fra Naturhistorisk Museum pegede på at biologer og borgere typisk har forskellig æstetik, men at fortællinger hjælper på accepten. Hvis vi vil have vildere drift, er det med andre ord vigtigt at formidle det man gør. Folk kan f.eks. ikke lide brændenælder, men vil gerne se på de sommerfugle der lever på nældeerne. Også gartnerne skal vide hvorfor så de f.eks. ikke slår nældeerne så tidligt at det skader sommerfuglene.

Godsbanearialet i Aarhus har en unik flora og fauna. Måske kunne der også blive plads til et par hjørner med natur i Universitetsparken, både for naturens egen skyld og for at øge oplevelsesværdien, foreslog Morten D.D. Hansen. Foto: Morten D.D. Hansen.

Bispetorv i Aarhus skiftede i 2015-16 karakter fra parkeringsplads til midlertidig byskov, tegnet af Schønherr landskabsarkitekter. Ønsket var at skabe noget grønt i lille skala der lægger op til ophold. Foto: Tilde Tvedt

Projektleder Rikke Hede-gaard Christensen fra Københavns Kommune præsenterede et nyt værktøj som kan dokumentere både mængde og kvalitet af det grønne. Det skal bruges i realiseringen af kommunens strategi for bynatur der defineres meget bredt som alle grønne områder og elementer. Kommunen har udviklet det nye værktøj sammen med Niras. Målet er at skabe en fælles forståelsesramme for bynaturen, der gør det mere klart hvad man taler om. Og så giver det nye værktøj mulighed for at dokumentere om et projekt har gjort den ønskede forskel. Læs mere om værktøjet i *Grønt Miljø 6/2017*.

Rådmand Kristian Würtz (A) mente i sit oplæg at 10 års byudvikling har prioriteret gaderne for højt. Det er der brug for at kompensere for med en grøn dagsorden. Idéerne kommer både fra hans egen forvaltning, foreninger og borgere. Han vurderede at kommunen er blevet bedre til at fange idéer, og lige nu er borgerne f.eks. med til at foreslå steder til de 10.000 træer kommunen vil plante frem til 2025.

Kristian Würtz nævnte også Aarhus Festuge som inspirator. Festugens arrangører har nog-

le andre frihedsgrader end kommunen og har i de senere år eksperimenteret med grønne byrum - i år i form af en taghave og et vandfald på Vesterbro Torv, skabt af SLA.

Et sundere liv

Danske Parkdages tredje tema handlede især om borgerne. Hvordan skaber vi som fagfolk

rammerne for et sundere liv – og motiverer folk til at bruge mulighederne? Coach Jacob Søndergaard lagde ud. Han har bl.a. trænet de fem håndværkere i 'Rigtige mænd' på DR TV og pegede på det impulsive og fællesskabet som god motivation.

Han satte uden varsel deltagerne i gang med at følge hin-

andens bevægelser to og to og konstaterede at vi så brugte vores energi på at finde løsninger og ikke tænkte på så meget andet imens.

I byrummet kan det ifølge coachen f.eks. understøttes af indbyggede forhindringer der spontant inspirerer til aktivitet. Måske skal der også være instruktører til at sætte folk i gang på bevægelsespladserne. Det er kun de mest 'seje' der tør vise sig frem ved at gå i gang helt selv, konstaterede Jacob Søndergaard.

I paneldebatten spurgte arkitekt Rene Kural fra Kunstakademiets Arkitektskole om planlæggerne mon husker at ringe til nogen med bevægelsesviden? Boldbaner er ikke nødvendigvis det rigtige, og friarealernes skala er tit alt for stor. Kunsten er at skabe en aktiv by uden at folk lægger mærke til det. Københavns cykelbroer har f.eks. fået folk til at cykle mere.

Professor Jens Troelsen fra Syddansk Universitet henviste til forskning der viser at vi er mere fysisk aktive i den tætte by. Her er kortere til alt, og vi er mere tilbøjelige til at gå eller cykle. Det er man opmærksom på i Aarhus hvor man ikke ønsker at udvide byens areal yderligere. Det fortalte rådmænd Kristian Würtz og filosoferede også over om man kunne gå til valg på flere klatre-

Havnepladserne er Aarhus' nyeste byrum der åbner byen mod havnen med 'isflager' i hvid granit der skyder sig ud i havnen. Den oprindelige strandlinje markeres af et stiliseret klitlandskab. I baggrunden flytbare boldbaner. Foto: Tilde Tvedt.

træer. Der er budgetforhandlinger lige nu og chancer for at gøre det bedre at være barn i byen.

Bispetorv med skov

En af tematurene gik til Bispetorvet lige op til domkirken. Her har været torv i godt 100 år - og by længe før det. Godt bevæbnet med støvler, regntøj og paraplyer blev vi vist rundt af Lars Michel fra Schönherr. På denne attraktive plads var der i mange år parkering, men i 2015 flyttede pladserne ned på havnen under det nye bibliotek. Det gav mulighed for at omdanne torvet til en midlertidig byskov, inspireret af en tidligere festuge-skov på den anden side af kirken.

Ønsket var at skabe noget grønt og en lille skala der lagde op til ophold. Resultatet blev tre græsklædte bakker med tætplantede træer plus et skrånende trædæk der udligner terrænforskellen til gaden

Under overskriften 'Smag på Aarhus' har kommunen siden 2015 arbejdet med at integrere spiselighed i de grønne områder. Man kan plukke jordbær langs cykelstien, finde spiselige blomster i kummerne eller dyrke grøntsager i parkerne. Det var temaet for en af Danske Parkdages temature, og deltagerne bragte bidrag til festmiddagen med tilbage, dog ikke fra dette bed der viser at dyrkning i parkerne ikke er helt uden dilemmaer. Smagpaaarhus.dk. Foto: Natalie Gulsrud.

På havnen drager Jeppe Heins enkle springvand store og små der fristes af muligheden for at gå ind mellem vægge af vand, også selv om der kommer rigeligt vand ovenfra. Foto: Tilde Tvedt

bagved og danner et amfi. Alt er etableret oven på den brostensbelægning som stadig er synlig midt på pladsen.

Træerne er plantet tæt for hurtigt at få volumen. Der er desuden automatisk vanding.

Pladsen er lavet til at holde et år, men kan efter Lars Michels opfattelse holde i ti år hvis det skal være. Etableringen er finansieret af kommunens faste midler til træplantning, men har krævet ekstra midler på driftsbudgettet. Den nye udgave af Bispetorvet har fået rollen som byens nye mødested inklusiv 200 organiserede arrangementer årligt, fortalte Lars Michel.

Isflager på havnen

Nær Bispetorvet ligger havnepladserne der er Aarhus' nyeste byrum, indviet i august og knap færdigt. Pladserne begynder ved det nye hovedbibliotek Dokk1 og strækker sig nordpå i varierende bredde.

De er tegnet af Kristine Jensens Tegnstue i forlængelse af en konkurrence. Hun præsenterede selv projektet for os inde på biblioteket hvor almindelige århusianere også var inviteret til at være med. Den overordnede tanke er at 'sy' byen og vandet sammen igen efter at byen i mange år har ligget bag en havn.

Trappeformede tunger af hvid granit skyder sig ud i vandet. De er tænkt som isflager, en overgang mellem byen og det flydende element, forklarede Kristine Jensen. Og så tåler de også oversvømmelse.

Bagved ligger asfaltbelagte pladser der er meget enkelt indrettet for at skabe rum til forskellige aktiviteter. Til den største plads er lavet to flytbare boldbaner til Aarhus Katedralskole. Kanterne er for-

met som bænke-kasser hvor afskærmningsnet, mål og stænger kan pakkes væk om vinteren.

Samlingspunktet er et springvand af Jeppe Hein der med uforudsigelige mellemrum springer op af belægningsen i cirkler der går ind over hinanden. Det drager magisk både børn og voksne til at gå ind i cirklerne når vandet er nede, og et øjeblik efter stå mellem vægge af vand.

Ambitionen har været at få så meget grønt som muligt, og der er plantet i alt 200 træer i mange forskellige arter fra lærk over fyr til lind. Hævede bede med stiliseret klitvegetation markerer den oprindelige kystlinje.

Mere dynamik end viden

Danske Parkdage var denne gang power point-fri zone som der stod i programmet. På en måde befriende, men også krævende for både oplægsledere og tilhørere. Journalist Anja Bo gjorde en ihærdig indsats som moderator, men det kunne alligevel være svært at fastholde budskaberne, især fordi meget af programmet var dialog. Deltagerne fik mere dynamik, men måske også lidt mindre viden. Under alle omstændigheder var det forfriskende at træde direkte fra mødebordet og ud i Botanisk Have der i regnen var grønnere end grøn. □

SKRIBENT

Tilde Tvedt er landskabsarkitekt, freelancejournalist og specialkonsulent på Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.